

wyznaniowej formy małżeństwa cywilnego wymagające regulacji prawa kościelnego.

Udział w Sympozjum wzięli przedstawiciele środowiska naukowego, akademickiego i kościelnego. Przybyli hierarchowie Kościołów, których prawo małżeńskie było prezentowane. Obecne było także liczne grono pracowników administracji publicznej, w tym urzędów stanu cywilnego, adwokatów, teologów i religioznawców, a także studentów i doktorantów prawa oraz teologii. Prezentacja porządku prawnego Kościołów chrześcijańskich w aspekcie małżeńskim stała się okazją nie tylko do poznania różnorodnych ujęć małżeństwa w odnośnych wspólnotach oraz reżimów prawnych z tego zakresu, ale – jak pokazała to także ożywiona dyskusja – stanowiła inspirację dla prawodawców w poszczególnych podmiotach konfesyjnych w zakresie optymalizacji przyjętych uregulowań. Sympozjum stworzyło także możliwość zgłoszenia wniosków *de lege ferenda* dotyczących prawa polskiego z zakresu formy wyznaniowej małżeństwa cywilnego. Z wielkim zainteresowaniem oczekiwana jest zatem publikacja wygłoszonych w trakcie Sympozjum referatów i głosów w dyskusji.

dr Marta Ordon

*Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II*

XI Ogólnopolskie Sympozjum Prawa Wyznaniowego pt. *Aktualne problemy wolności myśli, sumienia i wyznania*, Lublin, 15-17 maja 2014 r.

W dniach 15-17 maja 2014 r. w Lublinie odbyło się XI Ogólnopolskie Sympozjum Prawa Wyznaniowego pt. *Aktualne problemy wolności myśli, sumienia i wyznania* połączone ze Zjazdem Katedr, Zakładów i Wykładowców Prawa Wyznaniowego. Organizatorem sympozjum była Katedra Prawa Wyznaniowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego, a honorowy patronat nad nim objął Minister Administracji i Cyfryzacji – pan Rafał Trzaskowski. O wyborze tematyki Sympozjum zdecydowała jej aktualność, a także przypadająca w tych dniach 25. rocznica uchwalenia przełomowej ustawy

z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. W programie konferencji przewidziano czas na kilkadziesiąt referatów, dyskusję, wymianę poglądów, a także integrację środowiska polskich prawników – wyznaniowców. Temu ostatniemu służyło m.in. zorganizowane w przeddzień obrad XI Sympozjum doroczne Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego.

XI Sympozjum otworzyli: ks. dr hab. Piotr Stanisławski, prof. KUL – Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji oraz kierownik Katedry Prawa Wyznaniowego, ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński – Rektor KUL, dr hab. Tadeusz J. Zieliński, prof. ChAT – Prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego, a także dr Józef Różański – Dyrektor Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji. Ważnym momentem inauguracji Sympozjum było wręczenie orderu i odznaczeń, przyznanych przez Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, działaczom PTPW za zasługi w działalności na rzecz rozwoju nauki prawa wyznaniowego. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski otrzymał prof. zw. dr hab. Ryszard M. Małajny (UŚ), Złoty Krzyż Zasługi ks. prof. zw. dr hab. Artur Mezglewski (UO), Srebrny Krzyż Zasługi: ks. prof. ndzw. dr hab. Piotr Stanisławski (KUL), ks. prof. ndzw. dr hab. Dariusz Walencik (UO), prof. ndzw. dr hab. Tadeusz J. Zieliński (ChAT), Brązowy Krzyż Zasługi: dr Paweł Borecki (UW) i dr Marta Ordon (KUL). W imieniu odznaczonych głos zabrał prof. Ryszard Małajny.

Obrady Sympozjum podzielone zostały na sześć sesji tematycznych. Pierwszej z nich, pt. *Kwestie majątkowe i finansowe*, przewodniczył prof. dr hab. Wacław Uruszczak (UJ). Jako pierwszy głos zabrał dr hab. Tadeusz J. Zieliński, prof. ChAT, który wygłosił referat pt. *Asygnata podatkowa na związki wyznaniowe – uwagi o projekcie ustawy przygotowanym przez administrację rządową w 2013 r.* Następnie dr Piotr Michalik z Krakowa przedstawił *Finansowanie przedszkoli wyznaniowych w świetle zmian w prawie oświatowym*. Na koniec mgr Marek Strzała (UJ) przybliżył w ujęciu praktycznym *Aktualne problemy dotyczące rewindykacji majątku dawnych stowarzyszeń katolickich*.

Sesji drugiej pt. *Prześladowania chrześcijan a idea wolności religijnej* przewodniczył ks. prof. dr hab. Józef Krukowski (UKSW/KUL). Poruszona została problematyka prześladowania chrześcijan w krajach islamskich (ks. prof. dr hab. Henryk Misztal, KUL) oraz spojrzenie na to zagadnienie jako na wyzwanie dla prawników (dr hab. Andrzej Szymański, prof. UO).

Na koniec dr Przemysław Czarnek (KUL) przedstawił *Problem rozumienia wolności w kontekście sporu o treść wolności religijnej*.

Sesji trzeciej poświęconej tematyce relacji między państwem a związkami wyznaniowymi przewodniczył prof. dr hab. Ryszard M. Małajny (UŚ). Prelegentami w niej byli: ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, UKSW (*Sprawa ratyfikacji konkordatu z 1993 roku w pracach Komisji Wspólnej Rządu Rzeczypospolitej Polskiej i Konferencji Episkopatu Polski*), dr Paweł Borecki z UW (*Przedwojenne ustawodawstwo wyznaniowe we współczesnym polskim porządku prawnym*), dr Konrad Walczuk, UPH w Siedlcach (*Działalność orzecznicza NSA a konstytucyjna zasada autonomii i wzajemnej niezależności państwa i związków wyznaniowych*) oraz mgr Marcin Olszówka, reprezentujący Uczelnię Łazarskiego i INP PAN (*Art. 25 ust. 2 Konstytucji RP. Fantomatyczna zasada i konkretne prawo*).

Sesja czwarta poświęcona problematyce klauzuli sumienia została poprowadzona przez ks. dr hab. Jana Krajczyńskiego, prof. UKSW. Głos w niej zabrali: ks. prof. dr hab. Ryszard Sztuchmiller, UWM (*Nowa interpretacja klauzuli sumienia*), dr Michał Skwarzyński, KUL (*Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie klauzuli sumienia*) i dr Marta Osuchowska, UKSW (*Problemy z realizacją klauzuli sumienia w Ameryce Łacińskiej*).

W drugim dniu XI Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Wyznaniowego obrady toczyły się w paralelnych sesjach. Sesje przedpołudniowe Va, Vb i Vc poświęcone zostały problemom wolności myśli, sumienia i wyznania z polskiej perspektywy. Przewodniczyli im odpowiednio: dr hab. Tadeusz J. Zieliński, prof. ChAT, dr hab. Zdzisław Zarzycki (UJ), dr hab. Andrzej Szymański, prof. UO. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Michał Pietrzak, UW (*Polska geneza małżeństwa wyznaniowego ze skutkami cywilnymi*), dr hab. Józef Koredczuk, prof. UW r (*Budownictwo sakralne i kościelne w świetle polskiego orzecznictwa sądowego*), ks. dr hab. Piotr Steczkowski, URz (*Kompetencje GIODO wobec wyznaniowych administratorów danych osobowych w świetle orzecznictwa sądowego*), ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM (*Uboj rytualny w pracach Sejmu RP VII kadencji*), dr Wojciech Brzozowski, UW (*Konstytucyjne i prawno-międzynarodowe uwarunkowania regulacji uboju rytualnego*), ks. dr hab. Tomasz Rakoczy, WZPiNoG KUL w Stalowej Woli (*Religijna motywacja wyboru imienia dla dziecka i jej uszanowanie w prawie polskim*), dr Małgorzata Tomkiewicz, UWM (*W kogo bije dzwon? Dzwony kościelne a wolność wyznania w Polsce*), dr Justyna Krzywkowska i mgr Aleksan-

dra Bitowt z UWM (*Poddanie osoby nieakceptowalnym czynnościom religijnym na przykładzie wyroku SN z dnia 20 września 2013 r.*), dr Piotr Telusiewicz, KUL (*Modlitwa przed zajęciami w szkołach i uniwersytetach – w kontekście przekroczenia granic wolności sumienia i wyznania*), mgr Andrzej Siciński, WSTH w Podkowie Leśnej (*Problemy z realizacją prawa do obchodzenia święta adwentystycznego*), dr Damian Szeleszczuk, KUL (*Prawnokarna ochrona wolności sumienia i wyznania w kontekście zasady subsydiarności. Uwagi na tle projektów nowelizacji kodeksu karnego*), a także ks. mgr Michał Czelný, KUL (*Zamiar sprawcy jako warunek odpowiedzialności karnej za przestępstwo obrazy uczuć religijnych /art. 196 kk/*).

Sesje popołudniowe VIa i VIb poświęcone zostały z kolei europejskiej perspektywie wolności myśli, sumienia i wyznania. Przewodniczyli im kolejno: ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM i ks. dr hab. Piotr Steczkowski (URz). W tej części obrad głos zabrali: dr Michał Hucal, ChAT (*Europejski Trybunał Praw Człowieka – obrońca czy agresor w kontekście praw osób wierzących?*), dr Marek Bielecki, WZNPIE KUL w Tomaszowie Lub. (*Wolność religijna dziecka w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*), dr Jerzy Nikolajew ze Szkoły Wyższej im. B. Jańskiego (*Wybrane orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące manifestowania religii poprzez specyficzny ubiór*), dr Aneta M. Abramowicz, KUL (*Uzewewnętrznianie symboli religijnych w miejscu pracy w świetle orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie Eweida i inni przeciwko Wielkiej Brytanii*), dr Maciej Mikula, UJ (*Wolność religijna a wolność słowa we Francji. Casus Castellucciego*), dr Katarzyna Krzysztofek, UJ (*Wolność sumienia i religii pracownika w świetle przepisów prawa polskiego i prawa europejskiego*), ks. dr Maciej Kubala z Zielonej Góry (*Ochrona wolności sumienia w artykule 10 Karty Praw Podstawowych*), dr Anna Kosińska, KUL (*Wolność myśli, sumienia i religii migrantów w prawie Unii Europejskiej i prawie krajowym*), ks. dr hab. Jan Krajczyński, prof. UKSW (*Prawo do wolności sumienia i wyznania w najnowszej jurysprudenencji Trybunału federalnego Szwajcarii*), dr Małgorzata Czuryk, AON (*Wpływ aktów normatywnych organów oświatowych na realizację wolności sumienia i wyznania w Grecji i na Cyprze*) oraz dr Michał Zawiaślak, KUL (*Pussy Riot – obraza uczuć religijnych w Rosji*).

Wszystkim wystąpieniom towarzyszyła ożywiona dyskusja, padło w niej wiele pytań, ale także spostrzeżeń, uwag i dopowiedzeń. Ilość

osób biorących aktywny udział w XI Sympozjum oraz liczba wygłoszonych referatów potwierdzają aktualność szeroko rozumianej problematyki wolności myśli, sumienia i wyznania. Świadczą również o tym, iż organizatorzy trafnie dobrali tematykę dorocznego Zjazdu środowiska polskich prawników – wyznaniowców.

dr Marta Ordon

mgr Urszula Szczęch

*Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II*

Międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu *Religion and Territory*, Lublin, 23-24 października 2014 r.

W dniach 23-24 października 2014 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Religions in floating territories*, z cyklu tematycznego *Religion and Territory*. Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Prawa Wyznaniowego KUL w ramach projektu naukowego EUREL (Sociological and legal data on religions in Europe). Merytoryczną odpowiedzialność za realizację powyższego projektu ponoszą: jednostka naukowa francuskiego Centrum Badań Naukowych – DRES (Droit, religion, entreprise et société) i Uniwersytet w Strasburgu, we współpracy z GSRL (Groupe Sociétés, Religions, Laïcités). Konferencja odbywała się w dwóch językach: angielskim i francuskim.

W dniu 23 października, przed otwarciem konferencji, odbyło się spotkanie korespondentów projektu EUREL, w którym udział wzięli: Anne Laure Zwilling (EUREL), Catherine Zimmerlin (EUREL), Piotr Stanisław (KUL), Michał Zawisłak (KUL), Laurentiu Tanase (Rumunia), Per Pettersson (Szwecja), Wolfgang Wieshaider (Austria), Ingrid Storm (Wielka Brytania), Brian Conway (Irlandia), Konstantinos Papastathis (Grecja), Louis Leon Christians (Belgia).

Konferencję otworzyła Anne-Laure Zwilling, która podziękowała całemu komitetowi organizacyjnemu, wyraziła radość ze współpracy przy realizacji projektu i życzyła owocnych obrad. Następnie głos zabrał